

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*
GUIDELINES TO DEVELOP FOR ACHIEVEMENT MOTIVATION
COMPETENCIES OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER ROI ET
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

จิราวรรณ ปุยงา¹ และ ธัญยาภรณ์ นวลสิงห์²

Jirawan Puipunga¹ and Thanyaporn Nualsing²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹⁻²Roi Et Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: jirawanpui@reru.ac.th

วันที่รับบทความ : 17 เมษายน 2569; วันที่แก้ไขบทความ 22 เมษายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 24 เมษายน 2569

Received 17 April 2026; Revised 22 April 2026; Accepted 24 April 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) พัฒนาแนวทางสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งรูปแบบการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 335 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาแนวทางสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

Citation:

* จิราวรรณ ปุยงา และ ธัญยาภรณ์ นวลสิงห์. (2569). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(3), 151-164.

Jirawan Puipunga and Thanyaporn Nualsing. (2026). Guidelines To Develop For Achievement Motivation Competencies Of School Administrators Under Roi Et Primary Educational Service Area Office 2.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(3), 151-164.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ได้แก่ ผู้บริหาร 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการแก้ไขปัญหา ด้านคุณภาพของงาน และด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ 2) แนวทางพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน 33 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการแก้ไขปัญหา 7 แนวทาง เช่น ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรแสดงความคิดเห็น ฯลฯ 2) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 6 แนวทาง เช่น ควรคิดค้นและพัฒนาแนวทางการบริหารใหม่ ๆ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน ฯลฯ 3) ด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง 6 แนวทาง เช่น ควรติดตามข่าวสาร นโยบาย เทคโนโลยี และอบรมอย่างสม่ำเสมอ ฯลฯ 4) ด้านความรับผิดชอบ 7 แนวทาง เช่น ควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น ซื่อสัตย์ โปร่งใส ฯลฯ 5) ด้านคุณภาพของงาน 7 แนวทาง เช่น ควรกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จและวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ฯลฯ

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา, การพัฒนาแนวทาง, สมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์

Abstract

This research aimed to: 1) investigate the current conditions, desirable conditions, and priority needs for developing achievement-oriented competencies of school administrators; and 2) develop guidelines for enhancing such competencies. The study employed a mixed-methods approach, consisting of two phases. In Phase 1, the current conditions, desirable conditions, and priority needs were examined. The sample group consisted of 335 school administrators and teachers, selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire, and the data were analyzed using mean, percentage, and standard deviation. In Phase 2, guidelines for developing

achievement-oriented competencies of school administrators were formulated. Qualitative data were collected through structured interviews with key informants, including 3 administrators and 5 experts. The appropriateness and feasibility of the guidelines were evaluated, and the data were analyzed using mean and standard deviation.

The findings revealed that: 1) The overall current condition of achievement-oriented competencies among school administrators was at a high level, while the overall desirable condition was at the highest level. The priority needs for development, ranked from highest to lowest, were as follows: creativity, responsibility, problem-solving, quality of work, and commitment to continuous performance improvement. 2) The guidelines for developing achievement-oriented competencies of school administrators comprised five aspects with a total of 33 approaches: (1) problem-solving (7 approaches), such as promoting participation of teachers and staff in expressing opinions; (2) creativity (6 approaches), such as developing new administrative approaches and applying technology and innovation in practice; (3) commitment to continuous performance improvement (6 approaches), such as regularly updating knowledge on policies, technology, and attending training; (4) responsibility (7 approaches), such as performing duties with dedication, honesty, and transparency; and (5) quality of work (7 approaches), such as establishing clear performance indicators and operational plans.

Keywords: School administrators, guideline development, achievement-oriented competencies

บทนำ

บริบทของประเทศและของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมตลอดจนนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ มีแหล่งความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย ซึ่งเหมือนเป็นโอกาสในทางหนึ่ง แต่ในอีกทางหนึ่งการ

เปลี่ยนแปลงข้างต้นส่งผลให้ประชาชนต้องมีความสามารถและสมรรถนะในการเลือกเรียนรู้สิ่งใหม่และการปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ระบบการศึกษาจึงต้องมุ่งพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน เปิดทางเลือกให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ เชื่อว่าอยู่ในเรื่องที่ถนัดและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว มุ่งเน้นการมีคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเป็นคนดี รับผิดชอบต่อสังคมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยังเน้นประเด็นสำคัญด้านการศึกษาที่มุ่งปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อหล่อหลอมให้ประชาชนเป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของคนในทุกช่วงวัย ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 คำนึงถึงความหลากหลายของพหุปัญญา และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์อย่างเหมาะสม (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2561)

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การบริหารที่ดีต้องอาศัยองค์ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา อีกทั้งยังต้องมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร การสอน การประเมินผลให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน (ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา, 2556) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาไม่เพียงแต่เป็นตัวชี้วัดความสามารถในการบริหารจัดการเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงความสามารถของบุคคลในการบูรณาการความรู้ ทักษะและเจตคติในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการ (2561) ได้ระบุว่าสมรรถนะเป็นองค์ประกอบของความรู้ ความคิด ทักษะ และคุณลักษณะ รวมถึงคุณธรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบาย โดยใช้แผนซึ่งมีนวัตกรรมผสมผสานเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาลกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการภายใต้กรอบนโยบายที่กำหนด มีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการ ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้สอดคล้องกับลักษณะงานและวิธีการพัฒนางานตามมาตรฐานตำแหน่ง โดยผู้บริหารจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งสมรรถนะ ศักยภาพ ความสามารถในการ

บริหารจัดการ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชาติ (O-Net) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติทุกรายวิชา ผลการประเมินที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากสาระสำคัญของประเด็นปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยนี้ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ และแนวคิดที่เกี่ยวกับสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์จะเป็นปัจจัยที่นำไปสู่กรอบแนวคิดของการวิจัย สามารถแบ่งได้เป็น 2 ตอนที่สำคัญ คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สมรรถนะ หมายถึง บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันและส่งเสริมให้บุคคลนั้นแสดงผลการปฏิบัติงานที่ดี หรือสามารถบรรลุผลลัพธ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองได้ (David C. McClelland, 1973 : 57-83) เป็นความสามารถของบุคคลในด้านความรู้ ความคิด ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็น รวมถึงคุณธรรมที่ช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามที่กำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 4) ซึ่งความสามารถของบุคคลทั้งการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่มีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้

ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะและความสามารถอื่น ๆ ที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ประสบความสำเร็จในการทำงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 6)

2. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การมุ่งเน้นผลปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ผู้บริหารคำนึงถึงการปลูกฝังและตระหนักเพื่อส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน มีความรับผิดชอบในงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 2-9) ผู้บริหารที่มีสมรรถนะด้านนี้จะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและบริหารงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด (จตุพล แสนศิลา, 2564 : 48) สมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นลักษณะที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีการแก้ปัญหาและมีความรับผิดชอบในการบริหารงานให้ได้ผลสำเร็จ ตามแผนงานที่วางไว้อย่างเป็นระบบ สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาโดยยึดหลักความคุ้มค่า ประหยัด นำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา (สุภาภรณ์ ทะวะละ, 2565 : 23)

จากแนวคิดทั้งหมดสรุปได้ว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลที่ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม และความสามารถอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ถือเป็นความสามารถสำคัญที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ครบถ้วน และเป็นระบบ ผู้บริหารต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง มีความรับผิดชอบ มีทักษะในการแก้ไขปัญหา และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า พร้อมทั้งนำเทคนิคและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยแบ่งรูปแบบการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพในปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมทั้งสิ้น 2,598 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร 250 คน และครู 2,348 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน แยกเป็นผู้บริหาร 32 คน และครู 303 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอิงตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน และดำเนินการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีเกณฑ์เลือกตอบ 5 ระดับของลิเคิร์ต

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากคณะครู ศาสตราจารย์และพัฒนามนุษย์ส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารและครูตอบแบบสอบถามโดยคิวอาร์โค้ดผ่านระบบสนับสนุนการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 (Smart Area) ซึ่งเก็บกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมด 335 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และมีผู้ทรงคุณวุฒิร่วมพิจารณาประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และตอนที่ 2 เป็นรายการสัมภาษณ์ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1

เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบประเมิน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารในการให้สัมภาษณ์ และจากผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐานเชิงพรรณนา ประกอบด้วยค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวม โดยรวม

สมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. การแก้ไขปัญหา	3.57	0.58	มาก	4.66	0.45	มากที่สุด	0.304	3
2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.54	0.53	มาก	4.73	0.38	มากที่สุด	0.336	1
3. ความมุ่งมั่นในการ พัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง	3.88	0.72	มาก	4.69	0.42	มากที่สุด	0.209	5
4. ความรับผิดชอบ	3.56	0.58	มาก	4.70	0.42	มากที่สุด	0.320	2
5. คุณภาพของงาน	3.82	0.63	มาก	4.64	0.45	มากที่สุด	0.215	4
รวม	3.67	0.61	มาก	4.68	0.42	มากที่สุด	0.275	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพในปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่

ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การจัดลำดับความต้องการจำเป็น เมื่อพิจารณาจากค่าสูงไปหาต่ำ พบว่าเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการแก้ไขปัญหา ด้านคุณภาพของงาน และด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย แนวทางด้านการแก้ไขปัญหา จำนวน 7 แนวทาง ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จำนวน 6 แนวทาง ด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง จำนวน 6 แนวทาง ด้านความรับผิดชอบ จำนวน 7 แนวทาง และด้านคุณภาพของงาน จำนวน 7 แนวทาง โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 และ 4.91 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

1.1 สภาพปัจจุบัน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลงานอย่าง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีความตั้งใจในการปรับปรุงและพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวรินทร์ สุพร (2568) ที่ทำวิจัยเรื่อง สมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านคุณภาพของงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความสามารถในการคิดริเริ่มแนวทางใหม่ ๆ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายสอดคล้องกับงานวิจัยของโกศล

สีสังข์ (2566) ที่ทำวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาากาฬสินธุ์ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ทั้งรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ความต้องการจำเป็นจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการแก้ไขปัญหา ด้านคุณภาพของงาน และด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความจำเป็นต่อผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการคิดค้นแนวทางใหม่ ๆ มาบริหารจัดการสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ ทะวะละ (2565) ที่ทำวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า ความต้องการจำเป็น ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา ด้านการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ ตามลำดับ

2. แนวทางสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2.1 การแก้ไขปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไข สอดคล้องกับงานวิจัยของนาวัน พินิจอภิรักษ์ (2564) ที่ทำวิจัย เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า แก้ปัญหาเป็นภารกิจที่เกิดขึ้นปกติของสถานศึกษาในทุกระดับ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องสามารถรับมือและบริหารจัดการสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาส่งผลกระทบต่อการทำงานและภารกิจที่รับผิดชอบ หากการตัดสินใจคลาดเคลื่อน หรือการแก้ไขปัญหาไม่สอดคล้องกับหลักวิชาการ อาจก่อให้เกิดความล่าช้าและผลเสียต่อองค์กร ดังนั้นจึงควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้บริหารและบุคลากร ควบคู่กับการสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือ ความเอื้ออาทร และความสามัคคีภายในองค์กร

2.2 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาคิดค้นแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดเก็บ วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบการวางแผนตัดสินใจ พร้อมทั้งเปิดรับความคิดเห็นจากผู้มี

ส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ ทะวะละ (2565) ที่ทำวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า ควรส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นการสร้างผลงานหรือนวัตกรรมที่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน และเหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละสถานศึกษา

2.3 ด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ นโยบายทางการศึกษา รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่อย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมการอบรม สัมมนา หรือกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพอย่างสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล สีสังข์ (2566) ที่ทำวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ พบว่า ความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่องผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้าร่วมการประชุมและการสัมมนาทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อการบริหารสถานศึกษา มอบหมายภาระงานให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่นและรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน โดยตัดสินใจในการบริหารงานบนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง รอบคอบ และสามารถชี้แจงเหตุผลของการตัดสินใจให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของระวีวรรณ กองกะมุด (2557) ได้ศึกษาวิธีการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผู้บริหารมีความเสียสละและอุทิศตนต่อการปฏิบัติงาน มุ่งมั่นดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงานตามที่กำหนดไว้ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ส่งผลให้บุคลากรตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองและของส่วนรวม

2.5 ด้านคุณภาพของงาน ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของงานอย่างชัดเจน และใช้เป็นแนวทางในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีระบบติดตาม

ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของจตุรพล แสนศิลา (2564) ที่ทำวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า คุณภาพของงานในยุคดิจิทัลมีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์และปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงสร้างของสถานศึกษา ที่กำหนดไว้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ชัดเจน ผู้บริหารต้องเป็นผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีการนิเทศด้านการจัดการเรียนการสอนการใช้สื่อเทคโนโลยี ที่ปรับให้เข้ากับหลักสูตรสถานศึกษา ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ผู้บริหารควรมุ่งมั่นปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ถูกต้อง โดยเน้นผลลัพธ์เป็นสำคัญ มีความสามารถในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ นำนวัตกรรมมาใช้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและคำนึงถึงประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นหลัก **1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้** ประกอบด้วย 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ให้มากขึ้น 1.2 ควรส่งเสริม สนับสนุน และขยายผลให้สถานศึกษาในสังกัด นำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 1.3 สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความต้องการเรียงลำดับความจำเป็นเร่งด่วน โดยเฉพาะในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และดำเนินการจนครบทุกด้าน **2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ไปใช้เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพและผลลัพธ์ในการเสริมสร้างสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แนวทางได้จากการศึกษาครั้งนี้ และควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเชิงบริบท

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *สมรรถนะของบุคคลในด้านความรู้ ความคิด ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็น รวมถึงคุณธรรมที่ช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามที่กำหนด*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- โกศล สีสังข์. (2565). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์. ใน *วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2561). *แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- จตุพล แสงศิลา. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. ใน *วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ณัฐวรินทร์ สุพร. (2567). สมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ. ใน *วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- นาวัน พินิจอภิรักษ์. (2564). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(2), 328–340.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สารความรู้ สมรรถนะ และประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ. (2556, 12 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนพิเศษ 156 ง หน้า 47-49*.
- ระวีวรรณ กองกะมุด. (2557). วิธีการพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. ใน *วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุภาภรณ์ ทะวะละ. (2565). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะมุ่ง
ผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ตาก เขต 1. ใน *การค้นคว้าอิสระ กศ.ม.* มหาวิทยาลัยนเรศวร.

McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than intelligence.
American Psychologist, 28(1), 1–14.